

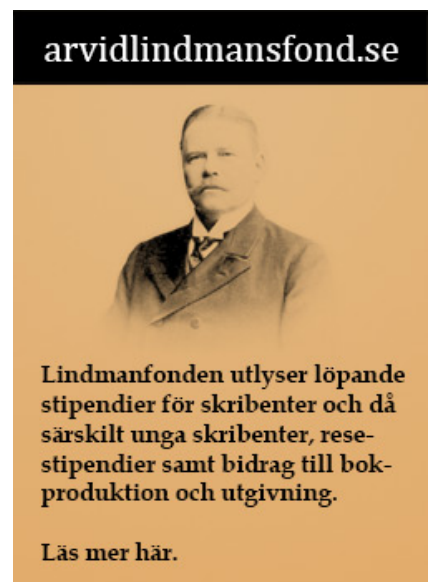
18 OKTOBER 2024

Rainer Zitelmann: Har stenar på Mars några rättigheter?

Framväxten av privata rymdföretag som Elon Musks SpaceX har gett rymdindustrin en ny dynamik. Tack vare Musk har uppskjutningskostnaderna, som legat stilla i cirka fyrtio år under den statsdominerade rymdfarten, sjunkit med 80 procent. Musks innovativa rymdfarkost gör saker möjliga som många fram till nyligen trodde var omöjliga. Men kritiken växer också.

Musk menar att mänskligheten i grund och botten har en skyldighet att kolonisera andra planeter eftersom ett asteroidnedslag förr eller senare kan leda till att vår art utrotas. Hans mål är att kolonisera Mars, med det potentiella målet att förvandla den till en andra jord genom processen ”terraforming”.

Motståndarna till privata rymdresor ser detta som ett stort hot och förespråkar strikta förbud och omfattande statliga regleringar. Som alltid börjar striden på universiteten. I sin bok *Astrotopia: The Dangerous Religion of the Corporate Space Race* kritiserar den amerikanska religionsforskaren

Mary-Jane Rubenstein alla sådana planer och menar att Mars tillhör mikroberna – om det ens finns några på Mars. Eftersom detta inte är säkert försvarar hon rättigheterna för stenar på Mars och kritiserar en ”västerländsk antimineralism”, nämligen ”en tendens att värdera de stenar som har avlägsnats, installerats, huggits ut, staplats och formats av människohänder (och marknadskrafter) högre än de stenar som finns kvar där geologiska (och uråldriga) processer skapade dem”.

Rubenstein och andra menar att vi åtminstone bör överväga om inte stenar har egna rättigheter, och pekar på den historiska första månlandningen 1969, där astronauterna hade svårt att trycka ner den amerikanska flaggan i marken (de träffade hårt berg under dammet), och tolkar detta som att månen försöker försvara sig själv: ”Faktum är att månen kanske till och med *önskar* saker. Med tanke på de andningsproblem som den har gett våra astronauter och de funktionsproblem som den har gett deras maskiner, kan månen mycket väl uttrycka en geologisk önskan om att människan ska stanna kvar på sin hemplanet.”

I en debatt vid en konferens i Reno, Nevada, som senare publicerades under titeln ”The Great Colonization Debate”, uttalade sig bland annat neurovetenskapsmannen Lori Marino, som avvisade tanken på att människor skulle ta med sig andra djur till Mars eftersom dessa varelser inte kunde tillfrågas eller ge sitt samtycke till en sådan resa: ”... om människan åker dit ska hon inte ta med sig andra djur, för de andra arterna har inte gett sitt samtycke till detta!”

Det bästa vore nog att avfärda sådana tankar som nonsens, vilket de förvisso är. I vilket fall som helst påminner de mig om George Orwell, som en gång sa: ”Man måste tillhöra intelligentsian för att tro på sådana saker: ingen vanlig människa kan vara en sådan däre.”

Tyvärr reagerar dock etablerade institutioner annorlunda. De tenderar att försöka ”integrera” sådana kritiker. Ideologernas vansinniga idéer har nu till och med letat sig in i officiella dokument från institutioner som ger råd till NASA. Ett

dokument som publicerats av medlemmar av NASA:s Planetary Protection Office och andra ("Absolute Prioritization of Planetary Protection, Safety, and Avoiding Imperialism in All Future Science Missions: A Policy Perspective"), efterlyser en massiv reglering av privata rymdresor, som enligt författarna måste placeras under "antiimperialismens" företräde. Förespråkarna för denna rörelse mot utforskning av rymden är övertygade om sin förmåga att omintetgöra de föreslagna initiativen. De hänvisar till en framväxande "antikolonial rymdvåg". Ett dokument som publicerades av arbetsgruppen Equity, Diversity, and Inclusion Working Group of the Planetary Science and Astrobiology Decadal Survey, som ger rekommendationer till NASA och andra statliga myndigheter i USA, läses som ett antikapitalistiskt och antikolonialistiskt manifest: "Det är av avgörande betydelse att etik och antikoloniala metoder är en central del av planetskyddet. Vi måste aktivt arbeta för att förhindra kapitalistisk utvinning på andra världar."

Grundtanken i dokumentet är att kapitalismen, som drivs av sin obevekliga jakt på vinst, har förstört jorden och nu vill utvidga denna förstörelse till andra planeter. Absurt nog jämföras nu tidigare kolonialmaktens - falska - påstående att de erövrade obebodd mark med argumentet från förespråkarna för en kolonisering av Mars att det inte finns några människor på den röda planeten.

Genom historien har entreprenörer och ingenjörer ofta misslyckats med att effektivt bekämpa irrationella och destruktiva ideologiers inflytande eftersom de var orubbligt fokuserade på sina konstruktiva och produktiva strävanden. Ofta har de gjort eftergifter till ideologerna i ett försök att blidka dem. I själva verket har detta bara uppmuntrat irrationalitetens förespråkare. Ingen idé är så absurd att den inte kan få fäste och förr eller senare bli den dominerande politiken.

Rainer Zitelmann är författare till [Myter om kapitalism](#)

Texten är baserad på en artikel i "[Economic Affairs](#)"